

Knivsta kommun

**Beslut för
gymnasieskola med yrkes- och
introduktionsprogram**

---

efter prioriterad tillsyn i Sjögrenska gymnasiet
belägen i Knivsta kommun

Tillsyn i Sjögrenska gymnasiet

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Knivsta kommun under våren 2015. Sjögrenska gymnasiet besöktes av Skolinspektionen den 7 - 8 maj 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2013/14 framgår att andelen elever på Sjögrenska gymnasiet i Knivsta kommun, som fullföljde sin utbildning inom fyra år, var 43,8 procent. Motsvarande andel för riket var 76,4 procent. Samtliga avgångselever läsåret 2013/14 fick avgångsbetyg och gymnasieexamen. Den genomsnittliga betygspoängen för skolan var 12,6 att jämföra med riket som var 12,8. Skolverkets sammanställning av resultat från de nationella kursproven vårterminen 2014 visar att skolans resultat från kursproven i engelska 5 och 6 ligger i nivå med riket medan resultaten i svenska 1 ligger lägre än riket och resultaten i matematik 1A ligger väsentligt lägre än riket. Eftersom elevantalet är lågt på skolan finns inte Skolverkets nationella statistik sammanställd inom alla områden.

Trygghet och studiero

Enligt Skolinspektionens enkät för gymnasieelever i år 2, hösten 2014, fick påståendet "Jag har studiero på lektionerna" värdet 6,0 där 10 är bäst på en skala mellan 1-10. Påståendet "På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet", fick värdet 5,0. Påståendet "Jag känner mig trygg i skolan", fick värdet 8,7.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-09-25
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)	Ingen brist konstaterad	
4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-09-25
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-09-25
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-09-25

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Beslut

2015-06-12
4 (21)

Dnr 43 - 2014:8003

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens sammanfattade bedömning är att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Det finns även brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i arbetet med att se till att få elever att delta i utbildningen och att de inte uteblir utan giltiga skäl samt i skyldigheten att informera vårdnadshavare samma dag när en elev uteblir utan giltigt skäl.

Det finns även brister i skolans arbete med att identifiera om elever behöver extra anpassningar och i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Vidare saknar eleverna ett skolbibliotek som används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Knivsta kommun att *senast den 25 september 2015* vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Knivsta kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Vidare framgår även att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är

uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av gymnasieförordningen framgår även att en elev ska få studiehjälp på modersmålet, om eleven behöver det.

Extra anpassningar och särskilt stöd

I Skolinspektionens intervju uppger rektorn att skolan kan arbeta bättre med extra anpassningar av elevernas undervisning, inte minst mot bakgrund av att 46 procent av eleverna inte nådde godkänt i kursen matematik 1, läsåret 2013/14 (av den nationella statistiken framgår att den genomsnittliga betygspoängen för skolan på de nationella proven i matematik 1A var 5,5 jämfört med 6,9 - 8,2 som var genomsnittet för yrkesprogram i övriga riket och i svenska 1 var den genomsnittliga betygspoängen för skolan 8,5 jämfört med 10,3 - 11,0 som var genomsnittet för yrkesprogram i övriga riket). Vidare uppger rektorn att skolan behöver bli bättre på att "*nå eleverna i undervisningen och göra en ordentlig analys över vad som brister, vad som kan göras bättre och vad som behöver förändras. Det gäller att hitta nycklarna*". Rektorn uppger också att skolan har problem med hög frånvaro hos eleverna, särskilt under den teoretiska undervisningen, och att det främst är elevernas bristande motivation det handlar om.

I Skolinspektionens intervju med personal inom elevhälsan framkommer att det främst är specialläraren tillsammans med lärarna som arbetar med utredningar kring särskilt stöd och att övriga kompetenser i elevhälsan inte är med i detta arbete. Övrig personal i elevhälsan uppger i detta sammanhang att "*Det som sker i klassrummet är vi inte så involverade i än så länge*" och "*Vi ska vara med, men vi är inte med där*". I Skolinspektionens intervju med elevhälsans personal uppger också att skolan saknar rutiner kring extra anpassning och särskilt stöd och att "*Det är ett problem med att det inte funnits så mycket rutiner kring frånvaro och om när elevhälsan ska kopplas in och att var och en har gjort efter eget huvud*".

I Skolinspektionens intervju med elever på introduktionsprogrammen uppger dessa att ingen av dem har fått någon förfrågan om deras behov av särskilt stöd, till exempel i form av studiehjälp på modersmålet, trots att de har haft det på tidigare skolor och upplever att de skulle haft fortsatt behov av detta stöd även på Sjögrenska gymnasiet.

Studiehandledning på modersmålet

I Skolinspektionens intervju uppger rektorn att det skulle ha varit bra för vissa elever om de hade fått studiehandledning på modersmålet från början, men att inga elever frågade efter det.

I Skolinspektionens intervju med lärare framkommer att det endast är en elev på skolan som får studiehandledning på modersmålet och att det för den eleven beror på att denne hade detta på sin föregående skola och begärde att få det även på Sjögrenska gymnasiet. Vidare framkommer i intervjun att det finns en större elevgrupp på skolan som har behov av studiehandledning på modersmålet, främst i språkgrupperna persiska, tigrinja, somaliska och arabiska, men att det inte finns någon rutin på skolan för att inventera och utreda elevernas behov av detta särskilda stöd.

Skolinspektionen bedömer att det, inte minst mot bakgrund av elevernas låga kunskapsresultat och höga frånvaro, finns brister i skolans arbete med extra anpassningar och utredningar kring behovet av särskilt stöd. Enligt skolans rektor görs inte någon riktig analys eller utredning av varför elever inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller varför de har hög frånvaro. Detta är signaler som ska föranleda att dessa elever skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller att elevens behov av särskilt stöd utreds.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det även finns brister i det särskilda stödet vad gäller studiehandledning på modersmålet. Studiehandledning på modersmålet är en form av särskilt stöd där rektorn skyndsamt måste se till att elevernas behov av detta utreds om man får signaler om att eleverna anses behöva det. Av Skolinspektionens utredning framgår dock att man på skolan avvaktar att eleverna själva ska efterfråga studiehandledning på modersmålet om eleverna själva upplever att de behöver detta. Det framgår även att det finns en stor grupp elever som lärare uppger kan behöva detta särskilda stöd men att ingen utredning har gjorts för att konstatera om behovet finns eller inte.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen bedömer, utifrån bristernas karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att huvudmannen ska avhjälpa de påtalade bristerna. Detta för att verksamheten ska uppfylla de krav som framgår av författningarna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Knivsta kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn måste se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Vidare ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att skolan en gång per år genomför en trygghetsenkät bland eleverna, men att svaren på denna inte har använts som underlag för något målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. På skolan har det heller inte genomförts någon annan kartläggning för att identifiera områden och situationer som kan innebära risker för att elever utsätts för kränkande behandling. Det har därmed inte heller identifierats några åtgärder, utifrån konstaterade behov, för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. I Skolinspektionens intervju med lärare framkommer också att det en gång per år genomförs en trygghetsenkät bland elever på skolan och att svaren på den senaste enkäten visade att eleverna ville att trivsel och ordning skulle förbättras på skolan. Resultaten har, enligt lärarna, redovisats för elevrådet och lärargruppen men inte för elevhälsan och har ännu inte resulterat i några dokumenterade åtgärder.

Vidare framgår av Skolinspektionens dokumentgranskning att Sjögrenska gymnasiet har en plan mot kränkande behandling, benämnd "*Likabehandlingsplan för Sjögrenska gymnasiet 2014-2015*". Planen saknar dock en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling och en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års plan har genomförts. Planen innehåller inga uppgifter om de särskilda förhållanden som kan gälla den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen, trots att samtliga elever på de nationella programmen går lärlingsutbildning med cirka 50 procent av undervisningen förlagd till olika arbetsplatser.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Utöver den trygghetsenkät som genomförs görs ingen kartläggning av elevernas utbildningsmiljö för att identifiera områden och situationer som kan innebära en risk för att elever utsätts för kränkande behandling. Svaren på trygghetsenkäten används heller inte som utgångspunkt i något sådant arbete. För att arbetet ska vara målinriktat krävs att detta regelbundet utvärderas utifrån tidigare resultat. Vidare saknar skolans plan mot kränkande behandling en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen saknar även en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen bedömer, utifrån bristernas karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att huvudmannen ska avhjälpa de

påtalade bristerna. Detta för att verksamheten ska uppfylla de krav som framgår av författningarna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Knivsta kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleverna ska delta i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ser rektorn till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. (15 kap. 16 § skollagen)
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Eleverna ska delta i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag.

Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek som användas för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

*Motivering till bedömning av brist**Elevers deltagande i utbildningen och information till vårdnadshavare*

Enligt skollagen ska en elev i gymnasieskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltiga skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande.

Enligt Skolverkets allmänna råd om "*Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*" (SKOLFS 2012:1290) bör rektorn se till att det bedrivs ett arbete på skolan för att främja närvaron och att eleverna är delaktiga i arbetet. I detta arbete bör även elevhälsan vara delaktig.

I Skolinspektionens intervju uppger rektorn att skolan arbetar aktivt med att främja närvaro och att förebygga frånvaro men uppger också att det finns mer att göra. Rektorn uppger att många av skolans elever har hög frånvaro, framför allt på teoridelarna men även under den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen. Vidare framgår av intervjun att skolan har en rutin där mentor ringer för att informera vårdnadshavare om en elev har ogiltigt frånvaro men att rektorn inte kan garantera att informationen går fram om mentorn inte får tag på vårdnadshavaren per telefon. Rektorn uppger vidare att det i vissa fall kan ta upp till en vecka innan skolan får information om en elevs ogiltiga frånvaro när eleverna är på arbetsplatsförlagt lärande.

I Skolinspektionens intervju med lärare uppger dessa att det inte finns något "*automatiserat system*" för frånvarorapportering och att det därför kan vara lätt att missa någon elev. Vidare uppger de att skolan inte alltid samma dag får kännedom om att eleven varit frånvarande när eleverna är på arbetsplatsförlagd utbildning och att mentorn då heller inte kan informera vårdnadshavaren samma dag. Lärarna uppger också att de har gett många förslag på åtgärder för att förbättra närvaron, men att det inte händer något med dessa förslag. Vidare uppger lärarna att eleverna erbjuds sin garanterade undervisningstid men att de inte alltid tar emot den och att det är många elever som inte kommer till skolan. Lärarna uppger att det ofta är samma elever som har återkommande frånvaro och att det är elevernas motivation som brister.

I Skolinspektionens intervju med personal från elevhälsan framgår att skolans system för att rapportera frånvaro borde vara effektivare och de anser att man borde "*sätta en kultur*" mot ogiltigt frånvaro redan när eleverna börjar på skolan. Det framgår även av intervjun att de inte känner till om det finns några

identifierbara mönster i elevernas frånvaro. De uppger vidare att skolan behöver förbättra sina rutiner kring frånvarorapporteringen.

I Skolinspektionens intervju med elever framkommer att skolan har sänkt frånvarogränsen för när elever får indraget studiebidrag från CSN, men att de intervjuade eleverna inte vet vart den gränsen går. I Skolinspektionens intervju med elever på introduktionsprogrammen framkommer att det i en klass har varit 12-13 elever men att det nu sällan är fler än 5-6 av eleverna som är närvarande på lektionerna.

Under de fyra lektionsbesök som Skolinspektionens genomförde under tillsynen var det hög frånvaro på samtliga lektioner. Vid första lektionsbesöket var endast 2 av 5 elever närvarande, på andra var 2 av 8 elever närvarande, på tredje var 6 av 10 elever närvarande och på fjärde var 4 av 8 elever närvarande. Vid Skolinspektionens lektionsbesök uppgav en av lärarna att frånvaro och sen ankomst är ett problem på skolan. En annan lärare uppgav att "*närvaron på lektionen är ganska OK*", trots att Skolinspektionen kunde konstatera att en stor andel av eleverna inte var där.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans rutiner vad gäller att informera vårdnadshavare samma dag när en elev uteblir utan giltigt skäl. Ibland kan det ta upp till en vecka innan frånvaron blir känd och att vårdnadshavare informeras. Skolinspektionen bedömer vidare, mot bakgrund av den höga frånvaron bland elever, att det inte bedrivs ett tillräckligt aktivt arbete på skolan för att främja närvaron och med att se till att minimera elevernas frånvaro i utbildningen. Huvudmannen och rektorn behöver därför säkerställa att ingen elev uteblir från undervisningen, utan giltigt skäl. För att komma tillrätta med skolans brister när det gäller frånvaro är det enligt Skolinspektionens bedömning viktigt att rektorn ser till att det bedrivs ett arbete på skolan för att främja närvaron eftersom frånvaro för en elev kan leda till svårigheter i undervisningen.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska eleverna i gymnasieskolan ha tillgång till ett skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10 s. 284) en gemensam och ordnad resurs för medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Vid tillsynsbesöket konstaterar Skolinspektionen att Sjögrenska gymnasiet har ett rum med en boksamling som, enligt uppgifter från skolans rektor, avses få funktionen av ett skolbibliotek inom några år.

I intervju med Skolinspektionen uppger rektorn att detta rum inte kan definieras som ett skolbibliotek i enlighet med författningarnas krav men att det är under en uppbyggnadsfas. Det finns dock ingen tidplan eller några medel specificerade för detta arbete. I Skolinspektionens intervju med lärare uppger dessa att skolan håller på att bygga upp ett skolbibliotek, men att detta arbete förväntas ta ett eller två år och att de nu kallar rummet med boksamlingen för ett "studierum".

Rektorn uppger även i Skolinspektionens intervju att den kommunala grundskolan som ligger på samma skolgård som Sjögrenska gymnasiet, har ett skolbibliotek som skulle vara möjligt att komplettera och använda även för gymnasieskolan, men att detta inte görs för närvarande.

Skolinspektionen bedömer att det rum som innehåller en boksamling på skolan inte kan anses uppfylla författningarnas krav på ett skolbibliotek. Rummet utgör inte en gemensam och ordnad resurs för medier och information, som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Utbudet av medier och information är för begränsat och det framgår även av utredningen att det inte ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen bedömer, utifrån bristernas karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att huvudmannen ska avhjälpa de påtalade bristerna. Detta för att verksamheten ska uppfylla de krav som framgår av författningarna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnen, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det

innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Knivsta kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn måste följa upp skolenhetens resultat utifrån de nationella målen för att sedan analysera resultaten i syfte att identifiera, planera och genomföra utvecklingsåtgärder. Uppföljningen, analysen, planeringen och utvecklingsåtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen kontinuerligt och systematiskt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Rektorn ansvarar för att en sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen även genomförs på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att det i dagsläget inte finns något fungerande och dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete på skolenheten. Rektorn uppger att skolan kan bli bättre på att identifiera utvecklingsområden och att den sammanställning av skolenhetens resultat som

Beslut

2015-06-12
16 (21)

Dnr 43 - 2014:8003

finns, blev klar strax innan Skolinspektionens tillsynsbesök. Rektorn uppger att *"systematik och dokumentation av kvalitetsarbetet brister, det har jag sett"*. Dessa brister uppger även representanter för huvudmannen i Skolinspektionens intervjuer.

I Skolinspektionens intervju med lärare framkommer att lärarna fick skriva varsin årsrapport efter läsårets slut 2013/14 där de själva utvärderade sin egen verksamhet. Dessa rapporter sammanställdes inte och analyserades inte på en övergripande nivå och lärarna tog heller inte del av varandras rapporter. Lärarna uppger vidare att det för närvarande inte bedrivs något systematiskt kvalitetsarbete i form av till exempel ett *"årshjul"* och att de nu *"hoppas på att det inte bara blir prat utan även lite verkstad"* avseende detta arbete.

Vidare framgår av Skolinspektionens intervju med personal i elevhälsan att det saknas rutiner för när elevhälsan ska kopplas in. De uppger att *"var och en har gjort efter eget huvud"* och att det saknas riktlinjer och rutiner för deras arbete. Personalen inom elevhälsan är till exempel inte informerade om att det görs elevenkäter kring trygghet och studiero på skolan varje år och vad resultaten från dessa enkäter visar.

Skolinspektionen bedömer att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå för Sjögrenska gymnasiet eftersom det inte finns någon dokumenterad uppföljning av resultaten, ingen dokumenterad analys av resultaten och ingen dokumenterad planering av vilka utvecklingsåtgärder som behövs och hur dessa ska genomföras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen bedömer, utifrån bristernas karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att huvudmannen ska avhjälpa de påtalade bristerna. Detta för att verksamheten ska uppfylla de krav som framgår av författningarna.

Övriga arbetsområden***Undervisning och lärande***

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Skolan ska se till att elever på yrkesprogram får den utbildning de har rätt till avseende arbetsplatsförlagt lärande (APL) och möjlighet att nå grundläggande behörighet. APL är en central del i all yrkesutbildning, då denna ska bidra till att eleven utvecklar såväl yrkeskunskaper som en yrkesidentitet. För elever som läser i huvudsak skolförlagd utbildning ska APL motsvara minst 15 veckor av den samlade utbildningstiden och för elever som är lärlingar ska APL motsvara minst 50 % av utbildningen. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå på arbetsplatsen, exempelvis att skolan avtalat med arbetsplatsen om vilka delar av det centrala innehållet på en eller flera kurser som ska behandlas. Skolan ska också följa upp att så sker. Handledaren är en central aktör, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå och bedömas gentemot så att eleverna får adekvata arbetsuppgifter utifrån detta.

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga. Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, ex. genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

Beslut

2015-06-12
19 (21)

Dnr 43 - 2014:8003

På Skolinspektionens vägnar

Andreas Mehnert
Beslutsfattare

Kjell Gyllenswärd
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Sjögrenska gymnasiet

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Sjögrenska gymnasiet

Sjögrenska gymnasiet i Knivsta kommun är en kommunal gymnasieskola med sex yrkesprogram, alla med möjlighet till lärlingsutbildning. På skolan bedrivs också de fyra introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val, preparandutbildning, individuellt alternativ samt yrkesintroduktion. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn fick 78 elever sin utbildning på skolan, varav 47 elever gick yrkesprogram med lärlingsutbildning och 31 elever gick introduktionsprogram.

Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn hade den tidigare rektorn nyligen slutat och den vikarierande rektorn hade haft rektorsuppdraget under cirka två månader.